व्याकरणम्

- न पुरुष और न स्त्री जाति का बोध कराने वाले शब्द **नपुंसकलिंगम्** होते हैं।
- सभी नपुंसकलिंग शब्दों के रूप इन तीन वचनों में चलते हैं– एकवचन (छत्रम्), द्विवचन (छत्रे), बहुवचन (छत्राणि)।

अभ्यासः

मुखेन

1. अधोलिखितानाम् उच्चारणं कुरुत–

(निम्नलिखित का उच्चारण कीजिए– *Pronounce the following*)–

पत्रम्	पत्रे	पत्राणि
आम्रम्	आम्रे	आम्राणि
पुष्पम्	पुष्पे	पुष्पाणि
विमानम्	विमाने	विमानानि
गृहम्	गृहे	गृहाणि

लेखिन्या

2. अधोलिखितानां हिन्द्याम् अनुवादं कुरुत–

(निम्नलिखित का हिन्दी में अनुवाद कीजिए– *Translate the following in Hindi*)–

(क) पुस्तकानि = अनेक पुस्तकें (ख) दीपकानि = बहुत-से दीपक

(ग) पत्रम् = पत्ता (घ) कलमम् = कलम

(ङ) पुष्पे = दो फूल (च) विमानानि = बहुत-से विमान

(छ) कमलानि = अनेक कमल (ज) गृहे = दो घर

(झ) छत्रे = दो छाते (ञ) पुस्तके = दो पुस्तकें

(ट) आम्रम् = आम (ठ) छत्राणि = बहुत-से छाते

Scanned with CamScanner

व्याकरणेन

3. नपुंसकलिंगपदानां वचनानि परिवर्तयत–

(नपुंसकलिंग पदों के वचन बदलिए– *Change the numbers of neuter gender terms*)–

(क) द्वारम्	द्वारे	द्वाराणि	(ख) वनम्	वने	वनानि
(ग) कन्दुकम्	कन्दुके	कन्दुकानि	(घ) स्यूतम्	स्यूते	स्यूतानि
(ङ) नयनम्	नयने	नयनानि	(च) तारकम्	तारके	तारकाणि
(छ) नगरम्	नगरे	नगराणि	(ज) यानम्	याने	यानानि
(झ) भवनम्	भवने	भवनानि	(ञ) क्षेत्रम्	क्षेत्रे	क्षेत्राणि

सृजनात्मकता

4. लिंगानुसारेण पदानि लिखत रञ्जयत च–

(लिंग के अनुसार पद लिखिए और रंग कीजिए– *Write the terms according to the gender and colour it*)–

घटिका, वानरः, कर्तरी, गृहम्, नदी, कणिका, खगः, वनम्, पत्रम्, नारी, वैद्यः, शिक्षकः, शशकः, सूर्यः, माला, पर्वतः, देवः, विमानम्, मूषिका, मनोजः, अंकिनी, कुण्डलम्, व्यजनम्, जननी, सिंहासनम्, राधा, शुकः, कमलम्, पुष्पम्, तारकम्

पुल्लिंगम्
- वानरः
- खगः
- वैद्यः
- शिक्षकः
- शशकः
- सूर्यः
- पर्वतः
- देवः
- मनोजः
- शुकः

स्त्रीलिंगम्
- घटिका
- कर्तरी
- नदी
- कणिका
- नारी
- माला
- मूषिका
- अंकिनी
- जननी
- राधा

नपुंसकलिंगम्
- गृहम्
- वनम्
- पत्रम्
- विमानम्
- कुण्डलम्
- व्यजनम्
- सिंहासनम्
- कमलम्
- पुष्पम्
- तारकम्